

Zbigniew Bukowski, Leszek Gajewski, Jan Gromnicki, Krystyna Sokołowska

---

Grzybiany, pow. Legnica. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 5, 79-81

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

był z płyt kamiennych wewnątrz posiadał wymiary dł.: - 50 cm, szer.: - 40 cm, gł.: - 27 cm, w komorze grobowej odsłonięte popielnicę kształtu baniastego oraz misę. Pozostałe dwa groby były uszkodzone w czasie prac ziemnych.

Na podstawie form pochówków i zachowanej ceramiki, omentaryjskie ciałopalne w Głomsku zaliczyć należy do kultury pomorskiej późnego okresu halstackiego.

GORYCKI, pow.³ Wodzisław Śląski patrz średniowiecze

GREYBIANY, pow.⁴ Legnica
Stanowisko 1

Zakład Epoki Metali Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN
w Warszawie

Badania prowadzili dr Zbigniew Bukowski /autor sprawozdania/, mgr Leszek Gajewski, mgr Jan Gronicki oraz mgr Krystyna Sokołowska. Finansował IHM PAN przy dotacji Prezydium GMR w Koskowiecach. Drugi sezon badań: Osiedle kultury żuzyckiej z Ballstatt C-D.

Kontynuowano badania rozpoczęte w 1970 r. Celem ich było rozpoznanie charakteru osiedla i jego zasięgu. Objęte nimi znaczna część półwyspa, rozkopując ogółem 190 m² wykopów sondażowych oraz 170 m² wykopu głównego, w którym jednakże nie zakończono prac z uwagi na wysoki poziom wody i ujawnienie nowych nawarstwień. Przygotowane również plan warstwowy obiektu, przyjmując jego podział na działki 5 x 5 m. Plan wykonał mgr inż. Tomasz Tejchman.

Badania wykazały, że obiekt dotąd uznawany za osiedle obronne, jest faktycznie osadą otwartą, a rzekome rowaliska wału - pozostałościami zabudowy wewnętrznej, dotąd jeszcze rozpoznanej niedostatecznie.

Wykop sondażowy na południowym skraju półwyspa, w sąsiedztwie podobnych wykopów z roku 1970, wykazał obecność konstrukcji pomostowej, biegnącej w kierunku brzegu jeziora. Sugestia o istnieniu pomostu przez jezioro, sygnalizowana odkryciami podwodnymi w 1960 r., nie znalazła jednak dotąd potwierdzenia. Ekipa płetwonurków Oddziału Ratownictwa Wodnego OSP z Wrocławia dokonała w b./r. penetracji dna jeziora na południe od półwyspu, nie natrafiając na uprzednio ujawnione tu liczne słupy /pale/. Przynajmniej negatywnych rezultatów być może silne zamulenie jeziora, jako konsekwencji znacznego podniesienia się poziomu wody. Stąd badania takie powinny być prowadzone w dalszym ciągu.

Kontynuowane pogłębianie i rozszerzanie wykopu głównego o wymiarach 19,5 x 8,5 m. Obok odkrytych w 1970 r. elementów falechronu oraz pomostu, ujawniono dalej pozostałości zabudowy mieszkalnej /pozostałości palenisk, rumowisko gliniane/, prawdopodobnie najmłodszej /III/ fazy, które wystąpiły już na wywyższeniu półwyspu. Po stronie zewnętrznej falechronu natrafiono prawdopodobnie na pozostałości najstarszej fazy /I/ osiedla w postaci dranic o układzie podługowym, z którą wiązać należy niektóre odkryte słupy. W stosunku do elementów fazy II były one położone co najmniej 50-70 cm niżej. Częściowo z nimi i częściowo z falechronem fazy II związane są odkryte liczne nacynia całe lub zachowane we fragmentach, przykryte niekiedy luźnymi belkami. Nacynia interpretować można jako efiary, składane w obrębie falechronu lub jako nacynia użytkowe, pozostawione w małej części najstarszego osiedla. Odkryty w b. r. materiał mbytkowy obejmował prócz licznych całych naczyń, głównie ułamki ceramiczne oraz materiał paleobotaniczny i kostny.

Zdaniem współpracujących z nami geografów z Uniwersytetu we Wrocławiu /prof. S. Szospankiewicz, dr P. Szosypak/, pozostałości fazy I i II uległy nagłemu zatopieniu przez podniesienie się poziomu wody w jeziorze, co potwierdzają obserwacje profilów w wykopach sondażowych i głównym. Pobrane również próbki do badań palynologicznych.

Również we wschodniej części półwyspu w wykopie sondażowym /10 x 2,5 m/ ujawniono elementy zabudowy w postaci pozostałości dachostwa z paleniskiem na wzniesieniu półwyspu oraz konstrukcji pomostowej, położonej nad samym jeziorem. Ta ostatnia składała się z dranic o przekroju do 30 cm, jednakże o układzie podłużnym. Niektóre z nich na zakończeniach noszą ślady obrabiania. Na zewnętrz dachostwa wystąpił ukośnie wbity słup o przekroju ϕ 30-35 cm, nachylony w kierunku jeziora i częściowo słamany.

W zachodniej części półwyspu wykonane 3 wykopy sondażowe szerokości 2,5 m, długości 25, 20 i 15 m. Wykazały one brak zabudowy w pasie plaży nadjeziornej oraz jakichkolwiek pozostałości elementów drewnianych. Pozostałości warstwy kulturowej wyłącznie z ułamkami ceramiki i pełepą wystąpiły na wschodnich krańcach tych wykopów, w częściach obejmujących wywyższenie półwyspu. Fakty te wskazują na brak od strony zachodniej jakiegokolwiek zabudowy.

Badania w 1971 r. wykazały, iż mamy do czynienia z otwartym osiedlem mieszkalnym. Elementy falechronu i pomostu oraz zabudowy przetrzennej wskazują skupienie wyłącznie od wschodniej strony półwyspu, gdzie jezioro tworzy małą zatoczkę. Prawdopodobnie chodzi tu albo o osiedle z pomostem, biegnącym częściowo poprzez jezioro na południe oraz wzdłuż wschodniego brzegu /o ile potwierdzi to przyszły zwiad

podwędny/ lub z osiedlem mieszkalnym z pomostem - przystanią rybacką, za czym mogłoby przemawiać odkryte tu w roku 1970 wiośło.'

Datowanie wstępne obiektu na Hallstatt C-D może być w przyszłości uściślone również poprzez analizę dendrochronologiczną, opartą na dobrze zachowanych pozostałościach drewnianych.'

GZIN, pow. Chełmno

Katedra Archeologii Uniwersytetu
Mikołaja Kopernika w Torunia

Badania prowadziły dr Jadwiga Chudziakowa
/auterka sprawozdania/, mgr Olga Romanowska-
Grabowska i mgr Barbara Maciukiewicz-Czarnecka.
Finansował WKZ w Bydgoszczy. Czwarty sezon
badań: Grodzisko kultury łużyckiej, okres hal-
stacki i wczesny okres lateński.'

Ze względu na przebadanie wału w latach poprzednich, prace skoncentrowano na terenie majdanu. Na 6 ówiartkach arowych odsłonięto 16 jam odpadowych, bardzo dużych rozmiarów. Większość z nich dochodziła do 3 m, a nawet 3,85 m głębokości, z czego około 2 m zagłębione były w calcu, średnice jam wahały się między 1,20 m, a 2,40 m.'

Bogata zawartość jam, dostarczyła znacznej ilości przedmiotów metalowych /ozdoby, narzędzia/, wyrobów z kości i rogu oraz bardzo duże fragmenty ceramiki w tym 11 całych naczyń. Na szczególną jednak uwagę zasługuje zawartość 11 jam, przeważnie kształtu studniowatego. Odkryte w nich bowiem bardzo duże ilości kości zwierzęcych w przemieszaniu ze szczątkowo zachowanymi kośćmi ludzkimi /czaszki, fragmenty kończyn i drobnych kości/. Zarówno kości ludzkie jak i zwierzęce były połupane, z licznymi śladami nacięć ostrym narzędziem. Najczęstsze ślady nacięć na odkrytych szczątkach ludzkich znajdują się na zakończeniach kości długich. Ślady cięć występują również na drobnych kościach ludzkich. Poza tym w jamach tych znajdowała się zawartość typowa dla jam o charakterze odpadowym: ułamki naczyń, przedmioty metalowe, rogo-
wo i kościane. Wydaje się, że wymowa odkrytego materiału w jamach odpadowych jest dość jednoznaczna, pozwalająca na uznanie go za ślady kanibalizmu.'

Dalsze badania na tym obiekcie, wyjaśnią prawdopodobnie chociaż w części jego charakter. Niemniej już w tej chwili można stwierdzić, że reprezentatywność odkrytych źródeł archeologicznych jest duża, jeżeli weźmiemy pod uwagę, że na 16 przebadanych w b.r. jam, 11 zawierało kości zwierzęce w przemieszaniu z ludzkimi.'